

2^e Voortgangsbericht Regionaal Investeringsprogramma

Inleiding

Het Regionaal Investeringsprogramma (afgekort RI) is op 6 juli 2016 aan premier Rutte aangeboden en in december 2016 is de uitvoeringsstrategie vastgesteld. In dit 2^e voortgangsbericht worden kort de ontwikkelingen binnen het programma van het afgelopen jaar geschetst, de inhoudelijke voortgang op de focusprojecten aangegeven en de aanpassingen in de governance benoemd.

Ambitie

Het RI was het antwoord van de regio op de constatering van het OESO uit 2016 dat de regio zijn economische potentie nog onvoldoende benut en dat voor verdere ontwikkeling een verbetering van de regionale focus en samenwerking cruciaal was. Het RI heeft tot doel projecten te versnellen, realiseren en financieerbaar te krijgen. Voor dat laatste was het RI ook richting gevend voor de gezamenlijke strategie richting Rijk, Europa en financiële instellingen. Het RI kent 4 vernieuwingsporen: economie, energie, verbindingen en stad & land.

Laatste cijfers

De regionale economie in Zuid-Holland draait net als in de rest van het land op volle toeren en groeide in 2017 met 3,1%. Arbeidsproductiviteit en werkgelegenheid stijgen terwijl de werkloosheid gestaag daalt. Zie ook de Regiomonitor 2018 van de EBZ. Qua innovatiekracht heeft de regio een enorme sprong gemaakt wat blijkt uit de regionale innovatie-index waarop de provincie is gestegen van de laatste plek in 2014 naar de 2e plek in 2017. De uitdagingen waar de regio voor staat blijven dan ook onverminderd de volle aandacht van de betrokkenen vragen. Dan kan ook de belofte verder worden ingelost welke voortvloeit uit de top 10 notering van middelgrote regio's die toekomst en economisch potentieel hebben (analyse van fDi Magazine naar Europese steden en regio's februari 2018).

Resultaten van het programma

Regionaal Samenwerkingsklimaat is sterk verbeterd

Na een periode waarin samenwerking minder vanzelfsprekend was, werd bij de start van het RI het gezamenlijk door de drie belangrijkste regionale bestuurders aanbieden van het RI aan de premier gezien als tastbaar bewijs van groeiende bereidheid tot samenwerking. Bij de bestuurlijke bijeenkomst na 1 jaar RI werd door één van de bestuurders aangegeven dat het al als vanzelfsprekend voelde om samen met zijn collega's op het podium te staan. En inmiddels lijkt het gezamenlijk aanpakken van maatschappelijke vraagstukken (zoals bijvoorbeeld gebeurt bij de verstedelijkingsopgave, de norm te zijn en is er sprake van een sterk verbeterd regionaal samenwerkingsklimaat binnen de triple helix. De uitdagingen zijn zo groot dat geen van de betrokken partijen die alleen kan oplossen en waarbij samenwerking 1 van de randvoorwaarden voor succes is.

Roadmap Next Economy is geborgd

De Roadmap Next Economy met daarin de 5 transitiepaden naar een nieuwe economie is in november 2016 gepubliceerd. In 2017 lag de focus van de RNE-activiteiten op projectontwikkelingen en het opstellen van businesscases waarvan er een aantal zijn gepresenteerd aan de Europese Investeringsbank met het oog op Europese co-funding en waarover de EIB inmiddels ook advies heeft uitgebracht (zie volgende alinea). Eind 2017 is besloten de programmaorganisatie voor RNE onder te brengen bij InnovationQuarter. Bij de overdracht naar InnovationQuarter zijn de vijf transitiepaden opnieuw bekeken en

gepositioneerd en zijn tussen de partners principe afspraken gemaakt over de verdeling van de kosten voor de komende jaren. Nog bezien wordt op welke wijze de regio Drechtsteden en de Leidse Regio op de roadmap zullen aansluiten.

Financiering

Belangrijk onderdeel van het RI is de ondersteuning voor projecten/programma's op het gebied van Europa en Financiering. In eerder genoemd advies pleit de EIB o.a. voor de oprichting van een platform waarin projecteigenaren geholpen worden in het ontwikkelen van financiële business cases en in de coördinatie tussen projecteigenaren en aanbieders van financiering. Dit advies ondersteunt het traject dat partners inmiddels hebben ingezet om de financiële expertise in de regio verder te bundelen. InnovationQuarter is gevraagd om dit nader uit te werken. Een subsidie hiervoor vanuit het 'kansen voor West' programma is inmiddels aangevraagd.

Ander onderdeel van het advies van de EIB is het opzetten van een zogenaamd multisector fonds om de transitieopgaven op het gebied van energietransitie, digitalisering en circulariteit mede mogelijk te maken. Oprichten van een fonds biedt de mogelijkheid voor de EIB Group om vanuit het European Fund for Strategic Investments (EFSI) in het investeringsplatform te participeren. Het nieuwe fonds kan daarmee financiering aanbieden aan economisch levensvatbare projecten met een hoger risico dan gebruikelijke EIB activiteiten. Komende periode zal dit advies verder worden opgepakt.

Rijk en Europa

Geconstateerd moet worden dat het RI de afgelopen 2 jaar niet de drager is geweest van extra middelen vanuit het Rijk of Europa. Het RI lijkt daarvoor inhoudelijk te breed en de projecten te verschillend qua fase. Het RI is afgelopen jaar ook niet als aparte propositie aan Rijk of Europa aangeboden, maar de onderliggende projecten veelal wel als onderdeel van de brede regionale opgaven waar partijen gezamenlijk de schouders onder zetten. Voorbeelden hiervan zijn de fieldlabinfrastructuur, MIRT-trajecten en de verstedelijkingsalliantie.

Focusprojecten

Zoals voorgaand beschreven is er op het gebied van de randvoorwaarden op diverse terreinen voortgang geboekt. Deze zijn noodzakelijk voor het (sneller) realiseren van de gedefinieerde focusprojecten. Voor de voortgang van afgelopen periode en voortuitblik wordt verwezen naar de bijlage. Tbv de rapportage zijn de volgende 4 vragen aan de projectverantwoordelijken gesteld:

1. Welke voortgang is er sinds november 2017 gemaakt?
2. Wat is de planning dan wel het perspectief?
3. Welke belemmeringen/risico's zijn er voor de realisatie?
4. Wat moet er gebeuren om de belemmeringen/risico's op te heffen/te beheersen?

Ad 1. Voortgang

Over het algemeen kan gesteld worden dat bij alle focusprojecten sprake is van voortgang. De voortgang is echter veelal beschreven in de vorm van procesmijlpalen en er is nog slechts in beperkte mate sprake van daadwerkelijke uitvoering. Dit wordt veroorzaakt door de complexiteit van de verschillende projecten/programma's, de doorlooptijd en de fases van de opgaven. Overigens hebben de projecten t.o.v. de oorspronkelijke planning eerder de neiging te vertragen dan te versnellen. Positieve uitzondering lijken de meer pilot-achtige initiatieven zoals Fieldlabs. Dit in tegenstelling tot de complexe projecten zoals de Regionale Warmterotonde, waarbij het project zich uitstrekt over grote gemeentegrensoverschrijdende gebieden met veel stakeholders en de vraag naar warmte pas ontstaat nadat er substantiële aantallen woningen worden ontkoppeld van het gasnet.

Ad 2. Perspectief

De oorspronkelijke ambities en doelstellingen blijven overeind of worden versterkt en mede door het inzicht dat door het investeringsprogramma wordt geboden worden sector overstijgende verbindingen gecreëerd tussen programma's en projecten. Voorbeeld hiervan is de koppeling tussen energietransitie en verstedelijking waarbij meer inzicht is ontstaan in de wederzijdse business cases en meer draagvlak voor de soms ingrijpende werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor bijvoorbeeld een Regionale Warmterotonde.

Ad 3. Belemmeringen/Risico's

Veel tijd wordt besteed aan uiteenlopende onderzoeken en aan tijdrovende overheidsprocedures. Daarnaast blijkt de aantrekkende economie kansen te creëren maar ook belemmeringen op te werpen doordat er bijvoorbeeld druk ontstaat op de arbeidsmarkt. Ook het ontbreken van perspectief op voldoende financiering wordt veelal als belemmering genoemd.

Ad 4. Belemmeringen beheersen

Eén van de oplossingen lijkt te liggen in een (nog) intensievere samenwerking tussen de betrokken partijen. Hiermee kan zowel de synergie tussen projecten worden versterkt, alsook de kennis worden gedeeld die nu vanwege de druk op de arbeidsmarkt niet makkelijk is te organiseren. Het delen van kennis die wordt opgedaan bij de diverse innovatieve projecten kan daarbij ook een belangrijke taak van het Regionaal Investeringsprogramma zijn.

Informatie over alle projecten van het RI is te vinden op de website:

www.investeringsprogramma.nl. De informatie van de projecten is in Q2 geactualiseerd.

Positionering en governance RI

Bij de start van het RI is in de uitvoeringsstrategie gekozen voor afstemming en sturing via de Bestuurlijk Investmentboard als nieuw gremium waarin kennisinstellingen, private en publieke partijen zijn vertegenwoordigd. Inmiddels heeft de Economic Board Zuid-Holland zich ontwikkeld tot het netwerk van de triple helix waarin partijen zich samen inzetten voor het vernieuwen van de economie. Binnen de bIB is daarom de wens uitgesproken om het RI te positioneren als gezamenlijk programma/focus van de EBZ en de sturing op het RI ook binnen de EBZ-structuur te organiseren. Hiermee wordt ook de bestuurlijke drukte verminderd. De EBZ is verzocht om een aparte bestuurlijke werkgroep op te richten waarin wordt gesproken over de randvoorwaarden voor economische groei en de acties die nodig zijn, zowel vanuit de board als de publieke partners. Het RI is binnen die werkgroep 1 van de onderwerpen naast andere onderwerpen zoals bv mobiliteit en het klimaatakkoord.